

Министарство просвете, науке и технолошког развоја
Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања

ПРОБНИ ЗАВРШНИ ИСПИТ

ТЕСТ ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА

1. ЗАДАТАК

Основни ниво

Обој **кружић** испред одговарајућег тумачења.

„Душевна храна друштва” у наведеном одломку јесте:

- брига за научни напредак човечанства;
- критика насиља у породици;
- уживање у успеху појединаца;
- осуда различитости подсмехом.

2. ЗАДАТАК

Напредни ниво

Обој **кружиће** испред одговарајућих тумачења одломка из приповетке *Мртво море* Радоја Домановића.

- Друштво је младог научника желело да изолује зато што се бојало да не донесе неку тешку заразну болест.
- Друштво сматра да убеђења и закључци изнети у научним списима младог научника вређају јавни морал и власт.
- Друштво је представљено као скуп појединаца који унапред осуђују новине, иако о томе ништа не знају.
- Захваљујући свом великом оптимизму, млади научник је одолео провокацијама и друштвеним изазовима.
- Друштво верује да је у њиховој средини немогуће издићи се изнад просека и бити много бољи од других.

3. ЗАДАТАК

Основни ниво

Обој кружић испред **врсте речи** којој припада подвучена реч у реченици.

Друштво се често забављало препричавањем смешних ствари о научнику.

- именица
- придев
- прилог
- глагол

4. ЗАДАТАК

Основни ниво

Подвуци **субјекат** у следећој реченици.

Понекад се друштво забављало препричавањем смешних ствари о научнику.

5. ЗАДАТАК

Средњи ниво

Попуни табелу тако што ћеш поред примера издвојених из наведене реченице написати одговарајући назив глаголског облика.

За младог научника, чак, пронеше глас како је, ради неких научних испитивања, крао од пиљара крушке. Тиме се забављаше друштво неколико дана, слатко се смејући, па онда пуче нова брука.

Пример	Назив глаголског облика
пронеше	
је крао	
се смејући	

6. ЗАДАТАК

Средњи ниво

Одреди **врсту** подвучене **синтагме** у наведеној реченици.

Цело друштво као да у томе гледаше неку заразну болест.

Обој кружић испред тачног одговора.

- именичка синтагма
- придевска синтагма
- прилошка синтагма
- глаголска синтагма

7. ЗАДАТАК

Напредни ниво

Прочитај реченицу и обрати пажњу на подвучену реч. Упореди речи *слатко* и *сладак*. Напиши које **две гласовне промене** уочаваш.

Тиме се забављаше друштво неколико дана, слатко се смејући.

---

8. ЗАДАТАК

Напредни ниво

Напиши којој врсти зависних реченица припадају подвучени примери.

1. Прође тако неко време, па се појави један млад човек, који изда своје научне списе.

Врста зависне реченице: _____

2. Сваки је сматрао за задатак да га дочека опорије него што га је дотле дочекивао.

Врста зависне реченице: _____

9. ЗАДАТАК

Средњи ниво

Прочитај одломак из приповетке Данила Киша *Ливада, у јесен* и одреди **значење** подвучене речи.

Била је то страница истргнута из неког немачког куvara којим су се, без сумње, служили циркусанти и „атлете”, како би сачували гумену еластичност свог тела и челичну снагу својих мишића: Умак од киселице. Врти главом мој отац, с изразом љутње и презира, јер се, очигледно, не слаже са овим немачким куваром, чија се бесмисленост сада, у овим ратним данима, најтрагичније осећа. А мој отац има опробан рецепт за киселицу која се справља без масти, само с водом и сољу, наравно с додатком неког ароматичног биља и зачина, доступних сваком, но чија имена још чува у тајности. Ето, зато се он сад мршти, зато наставља да чита с ироничним осмехом на уснама.

Обој кружић испред тачног одговора.

Реч **ироничан** значи:

- усиљен;
- подругљив;
- тужан;
- непријатан;
- кисео.

11. ЗАДАТАК

Основни ниво

Обој кружић испред реченице у којој су бројеви написани у складу с правописним правилима.

- У септембру 2009 године, са 7 година, пошла сам у I. разред.
- У септембру 2009. године, са 7 година, пошла сам у I разред.
- У септембру 2009. године, са 7. година, пошла сам у I разред.
- У септембру 2009 године, са 7. година, пошла сам у I. разред

12. ЗАДАТАК

Средњи ниво

Обој **кружиће** испред реченица у којима су подвучени примери написани у складу са правописним правилом о **писању речце не**.

- Народно позориште у Београду је институција од непроцењивог значаја за културу.
- Често пролазимо поред културних споменика незнајући много о њиховом значају.
- Матица српска сведочи о не пролазним вредностима вишевековне српске културе.
- Спомен-парк Крагујевачки октобар ни данас неоставља равнодушним посетиоце.
- Музеј позоришне уметности Србије недавно је приредио занимљиву изложбу.

13. ЗАДАТАК

Основни ниво

Обој кружић испред назива књижевног дела које је написао Бранислав Нушић.

- Избирачица*
- Ноћ и магла*
- Покондирена тиква*
- Кирија*

14. ЗАДАТАК**Основни ниво**

Испод сваког одломка напиши назив облика казивања који преовлађује у том одломку (приповедање, описивање, дијалог, монолог).

1. Бјеше кратак, дуга врата и обле главе. Беневреси на њему бјеху сама закрпа, а некада црвена капа, од плијесни црна, натакла му се до клепастих ушију. Кад зијехну, чинило се да ће прогутати лонац.

Облик приповедања: _____

2. Једном најстарији син пође у лов, па како изиђе из града, скочи зец иза грма а он за њим, те овамо, те онамо, док утече зец у једну рекавицу, а царев син за њим, кад тамо, а то не би зец, него аждаја, па дочека царева сина те га прождере. Кад после тога прође неколико дана, а царев син не долази кући, стану се чудити шта би то било да га нема.

Облик приповедања: _____

3. – А, јадан Пилипенда, смрзну ли се?
– Валај да хоћу да се укочањим овђе, на сред пута, не бих жаљалио!
– А јадан, а што ти... а што се ти не би уписао?

Облик приповедања: _____

15. ЗАДАТАК**Основни ниво**

Прочитај одломак из приповетке *Улица Филита Вишњића* Светлане Велмар Јанковић и одговори на захтев.

Битка за Лозницу била је жестока јер су Турци хтели то утврђење на Дрини. Трајала је три дана и три ноћи: час су били јачи Турци у нападу, час Срби у одбрани. Три дана и три ноћи је Вишњић певао. Седео је иза лозничког бедема, око њега се пуцало и псовало, јаукало и гинуло, Турци су надлазили, њихови узвици су били све ближи, топови су грували. У том је лому Вишњић певао и осећао како га Срби слушају, а Турци чују: Србима је био потребан, а Турци су га се, можда, бојали.

Обој кружић испред одговарајућег тумачења.

Филит Вишњић песмом:

- жели да себе сачува од ратне гужве;
- жели да усмери нападе турске војске на другу страну;
- охрабрује српске војнике у борби против Турака;
- онемогући нападе турске војске на српску војску.

16. ЗАДАТАК**Средњи ниво**

Која стилска фигура је подвучена у стиховима из песме *Село* Јована Дучића?

Чемпресова шума бдије; месец на њу
Сипа своје хладно сребро; одсијава
Модро летње није са високих трава.
Затим крик. То крикну буљина на пању.

Обој кружић испред тачног одговора.

- контраст
- градација
- поређење
- персонификација

17. ЗАДАТАК

Средњи ниво

Прочитај следећи одломак из епске народне песме *Почетак буне против дахија*. Обрати пажњу на **илеје** које се у одломку износе кроз предсмртне речи султана Мурата.

Милош уби за Лазу Мурата,
Ал' га добро Милош не потуче,
Већ све Мурат у животу бјеше.;
Док ми Српско царство освојисмо,
Онда себи везире дозива:
„Турци браћо, лале и везири!
Ја умријех, вама добих царство,
Него ово мене послушајте,
Да вам царство дуговјечно буде:
Ви немојте раји горки бити,
Веће раји врло добри буд'те;
Нек је харач петнаест динари,
Нек је харач и тридесет динари;
Не износ'те глоба ни пореза,
Не износ'те на рају биједа;
Не дирајте у њихове цркве,

Ни у закон, ни у поштење;
Не ћерајте освете на раји,
Што је мене Милош распорио,
То је срећа војничка дои'јела:
Не може се царство задобити,
На душеку све дуван пушећи;
Ви немојте рају разгонити;
По шумама, да од вас зазире,
Него паз'те рају к'о синове,
Тако ће вам дуго бити царство;
Ако л' мене то не послушате,
Већ почнете зулум чинит' раји,
Ви ћет' онда изгубити царство.”
Цар умрије, а ми остадосмо,
И ми нашег цара не слушамо.

*зулум – насиље

Обој **кружиће** испред одговарајућих тумачења Муратових речи.

- Мурат своју смрт прихвата као могућност на коју мора да рачуна сваки војник који иде у рат и зато је против освете раји.
- Мурат поручује да је његова смрт довела у опасност Турско царство и да рају због тога треба казнити.
- Мурат поручује Турцима да ће после његове смрти неминовно доћи време када ће се према раји лоше поступати.
- Мурат сматра да ће Турско царство опстати једино ако Турци буду поштовали своје поданике и не буду им чинили зло.
- Мурат саветује Турке шта све треба да чине како би заплашили своје поданике и тако обезбедили сигурну власт.

18, 19. и 20. ЗАДАТАК

Основни и напредни ниво

Сада ћеш решавати 18, 19. и 20. задатак тако што ћеш у неколико реченица одговорити на захтеве.

Прочитај одломак из драме *Бој на Косову* Љубомира Симовића. Док читаш, размишљај о Лазаревом и Бајазитовом погледу на исход боја.

Зашто Лазар сматра да је Косовски бој једна од највећих српских победа, иако је извесно да ће на крају и он сам у том боју погинути?

Напиши одговор који је:

18. целовит и заснован на тексту;

19. састављен од јасних, разумљивих и граматички исправних реченица;

20. у складу с правописним правилима српског језика.